

Stručna formacija (III): Građani koji rade s drugima

Svojim radom i odnosima koje uspostavljamo kroz njega, možemo pomoći u izgradnji društva u skladu s dostojanstvom ljudske osobe.

27.05.2022.

Želja za smislenim radom obično uključuje želju da se izgradi nešto vrijedno i doprinese poboljšanju društva. Kako stara priča kaže, kada se proizvode cigle, osoba može na

ovaj posao gledati kao na jednostavno pravljenje cigle, izgradnju zida ili gradnju katedrale. Naša je želja graditi katedrale svojom profesijom: nešto ljudski vrijedno i znak Božje prisutnosti u svijetu.

Papa Franjo nas ohrabruje: „Moramo zapamtiti da muškarci i žene imaju 'sposobnost poboljšati svoju sudbinu, unaprijediti svoj moralni rast i razviti svoje duhovne obdarenosti.' Rad bi trebao biti okruženje za ovaj bogati osobni rast, u kojem mnogi aspekti života ulaze u igru: kreativnost, planiranje budućnosti, razvijanje naših talenata, življenje naših vrijednosti, odnos prema drugima, davanje slave Bogu.”[1]

Međutim, današnja situacija u mnogim zemljama zamaglila je ovaj pogled. U nekima su uvjeti rada neljudski; u drugima većina poslova jedva dopušta opstanak; a na Zapadu su brze promjene i uzastopne krize

dovele do nesigurne situacije koja je dovela do određene negativnosti. Dominantni narativ ili osobno iskustvo može svesti posao na aktivnost koja nam je potrebna da preživimo, ali to nas često čini nesretnima i frustriranim. To posebno pogađa mlade ljude koji su kvalificirani i talentirani, ali koji mogu pronaći samo poslove koji im jedva dopuštaju uzdržavanje i koji teško gledaju na budućnost s nadom. Možda čak razmišljaju o preseljenju u drugu zemlju kako bi potražili bolje mogućnosti. I mnogi na kraju traže ispunjenje poslom izvan svog profesionalnog područja.

U takvom kontekstu, kada se toliko ljudi nađe u ovakvim situacijama, poruka svetog Josemarije o posvećivanju rada osvjetljava ovu krizu nadom Evanđelja. Kao što je papa Franjo rekao: „Oni koji krizu ne sagledaju u svjetlu Evanđelja jednostavno izvode obdukciju leša.

Oni vide krizu, ali ne i nadu i svjetlo koje donosi Evanđelje. Muče nas krize ne samo zato što smo zaboravili kako ih gledati kroz svjetlo Evanđelja, nego zato što smo zaboravili da je Evanđelje prvo koje nas dovodi u krizu. Ako možemo skupiti hrabrost i poniznost da priznamo da je vrijeme krize vrijeme Duha, kad god se suočimo s iskustvom tame, slabosti, ranjivosti, proturječnosti i gubitka, više se nećemo osjećati preplavljenima. Umjesto toga, nastavit ćemo vjerovati da će stvari poprimiti novi oblik, izranjajući isključivo iz iskustva milosti skrivene u tami.”[2]

Svjetlo koje vjera baca na ljudski rad ističe izvornu istinu da je čovjek postavljen u Rajski vrt *ut operaretur*, [3] kako bi radio i surađivao s Bogom u izgradnji svijeta, u stvaranju ljudskog društva i kulture. Ukratko, rad je nešto pozitivno i dobro, prilika za osobno i društveno ispunjenje,

polje naše svetosti i „veza jedinstva s našim bližnjima i sredstvo da pridonesemo napretku cijelog čovječanstva, izvor sredstava za uzdržavanje svoje obitelji, prilika za osobni napredak.”[4]

Ovdje ćemo se usredotočiti na društvenu reperkusiju rada, koja se širi u koncentričnim krugovima iz nečijeg neposrednog okruženja kako bi pomogla ostvariti učinkovitu transformaciju svijeta.

Ljubav prema svijetu

Ljubav prema svijetu i želja da se on poboljša i privede Bogu središnji je aspekt poziva u Djelo i u srži je njegove poruke. Taj nas duh navodi da pronađemo božanski poziv u svim okolnostima običnog života, kao što sveti Josemaría naglašava: „Moramo ljubiti Boga kako bismo voljeli njegovu volju i želju da odgovorimo na njegove pozive. Oni nam dolaze kroz dužnosti našeg običnog života:

državne, stručne, radne, obiteljske, društvene, vlastite i tuđe patnje, prijateljstvo, želje da činimo ono što je ispravno i pravedno.”[5]

Pogled na tragedije, nepravde i patnje u današnjem svijetu, te površnost s kojom mnogi ljudi žive, mogao bi nas navesti na pomisao da naš sadašnji svijet nije „dopadljiv“, barem dok se ne popravi. A osjećaj da nismo u mogućnosti učiniti puno da pridonesemo toj promjeni može nas navesti da se zatvorimo u krug vlastitog malog svijeta odnosa, problema, interesa i projekata. Tu barem osjećamo da možemo učiniti nešto pozitivno.

Ipak, svijest da je Bog naš Otac tjera nas iz naše zone udobnosti kada se prisjetimo obećanja Psalma 2: Dat ću vam puke u baštinu.[6] Sin prima ovo naslijeđe sa željom da ono urodi plodom, s optimizmom, puni nade, jer vidi povjerenje svoga Oca, i sa

živim osjećajem odgovornosti prema ovom svijetu koji Bog stavlja u naše ruke. Srcu Božjeg djeteta ništa nije strano, jer sam svijet – sve i svi – čini ovo naslijeđe.

Ljubav prema svijetu kao daru koji nam Bog Otac povjerava navodi nas da shvatimo da „trebamo dubinsko poznavanje vremena u kojem živimo, njegove dinamike i potencijala, kao i ograničenja i nepravde, ponekad ozbiljne. To nije pitanje samo intelektualnog razumijevanja, već izlaska u susret određenim ljudima, njihovim snovima i nadama, njihovo osjetljivosti, potrebama i kritikama. Tako se znanje pretvara u empatiju, u slušanje, u nastojanje da se preuzme odgovornost za druge i posveti se traženju njihova dobra, u ljubav iskazanu u djelima. Kao što je Benedikt XVI. rekao u svojoj enciklici Caritas in veritate: „Voljeti nekoga znači željeti dobro te osobe i

poduzeti učinkovite korake da to osiguramo. Osim dobra pojedinca, postoji dobro koje je povezano sa životom u društvu: opće dobro. To je dobro 'svih nas', koje čine pojedinci, obitelji i posredne skupine koje zajedno čine društvo. To je dobro koje se ne traži zbog sebe samoga, nego zbog ljudi koji pripadaju društvenoj zajednici i koji samo u njoj mogu stvarno i djelotvorno ostvariti svoje dobro. Željati opće dobro i težiti mu, zahtjev je pravde i milosrđa.”[8]

Iz ljubavi – prema Bogu, drugim muškarcima i ženama i svijetu – izvire dostojanstvena i preobražavajuća snaga rada, koja nam omogućuje da pridonesemo izgradnji „dobra svih nas”, s drugima, kroz poseban doprinos naše vlastite profesije. Uzor suosjećajne ljubavi prema našim sugrađanima je prispodoba o milosrdnom Samaritancu. Papa

Franjo je rekao da nas „Isusova prispodoba poziva da ponovno otkrijemo svoj poziv kao građani svojih nacija i cijeloga svijeta, graditelji nove društvene veze.”[9] Ali, kako dalje ističe, „čak i sami građanin, dobri Samaritanac, trebao je imati obližnju gostionicu koja bi mogla pružiti pomoć koju on osobno nije mogao ponuditi.”[10] Rad, naš i tuđi, omogućuje nam da pridonesemo rješavanju ljudskih potreba.

Način postojanja u svijetu

Laički mentalitet temelji se na činjenici da su rad, društveni i politički odnosi, slobodno vrijeme itd., mjesto susreta s Bogom i zadatak svojstven običnim kršćanima.

Nadalje, rad je specifičan način koji svaka osoba ima kako bi se „brinula za nasljedstvo” i surađivala u izgradnji društva. Naši bi životi bili vrlo drugačiji bez poljoprivrednika,

učitelja, vozača kamiona i inženjera. Kao što je sveti Josemaría rekao: „Rad je sredstvo kojim se čovjek ubacuje u društvo, sredstvo kojim postaje dio cjeline ljudskih odnosa, instrument koji mu dodjeljuje mjesto, okruženje u ljudskom suživotu. Profesionalni rad i postojanje u svijetu dvije su strane istog novčića; to su dvije stvarnosti koje zahtijevaju jedna drugu, tako da je nemoguće razumjeti jednu bez druge.”[11]

To osobno mjesto gdje Bog čeka svakoga od nas je povlašteno okruženje za angažiranje naše slobode kao sposobnosti stvaranja dobrih stvari s drugima i za druge, koje su dobre i za sebe. “Vratimo se promicanju dobra, za sebe i za cijelu ljudsku obitelj i tako zajedno napredujemo prema autentičnom i cjelovitom rastu.”[12] U frizerskom salonu, uredu, učionici, voćnjaku ili tvornici, upravo u “ovdje i sada” našeg rada postavlja se odlučujuće

pitanje: Gospodine, što je dobro što očekuješ od mene? A upravo to nastojanje da se traži kršćansko savršenstvo u svojoj profesiji, da se da "dobar primjer, svatko na svom mjestu, već je tražiti dobro cijelog čovječanstva." [13]

Istovremeno, lako je shvatiti da je ostvarivanje dobra zadatak koji nadilazi sposobnost jedne osobe. To je uobičajen zadatak, „zajednička borba“, kao što nas je pandemija natjerala da shvatimo. Papa Franjo je rekao: „Nitko se ne može suočiti sa životom u izolaciji. Trebamo zajednicu koja nas podržava i pomaže, u kojoj možemo pomoći jedni drugima da gledamo naprijed. Koliko je važno sanjati zajedno. Sami riskiramo vidjeti fatamorgane, stvari kojih nema. Snovi se, s druge strane, grade zajedno. Sanjajmo, dakle, kao jedna ljudska obitelj, kao suputnici koji dijele isto tijelo, kao djeca iste zemlje koja je naš zajednički dom,

svatko od nas donosi bogatstvo svojih uvjerenja i stavova, svatko od nas sa sobom donosi svoj vlastiti glas, svi smo braća i sestre.”[14] I iskustvo potvrđuje da zajedničko činjenje dobra ruši barijeru ideoloških razlika, različitih stilova života ili nedostatka vjere.

U Crkvi će uvijek postojati institucije usmjerene na socijalnu pomoć, a svi mi kao kršćani pozvani smo biti dobri Samaritanci koji se zaustavljaju u susretu s našim ranjenim bratom. Ali mi kao laici imamo i neotuđivu misiju biti prisutni na mjestima u kojima je društvo ustrojeno, posebice onim mjestima vezanim uz našu profesiju. Arhitekt, na primjer, može demonstrirati protiv zagađenja, glasati za obiteljsku zabavu i volontirati da pomogne beskućnicima u svom gradu. Ali ako radi u području urbanizma, nezamjenjiv je u stvaranju, sa svojim

kolegama, zelenijih, međugeneracijskih, sigurnijih okruženja, s osnovnim uslugama, zajedničkim prostorima itd., na način koji izravno utječe na kvalitetu zraka, obiteljske odnose i pristup stanovanju.

Uz dobročinstvo i pravdu

Taj kršćanski način postojanja i življenja u svijetu, rad s drugima i za druge, nosi u sebi najveći potencijal za preobrazbu društva. „Ono što osvjetljava našu savjest je vjera u Krista koji je umro i uskrsnuo i koji je prisutan u svakom trenutku života. Vjera nas pokreće da odigramo punu ulogu u promjenjivim situacijama i problemima ljudske povijesti. U ovoj povijesti, koja je započela stvaranjem svijeta i koja će svoje ispunjenje postići na kraju vremena, kršćanin nije iseljenik. On je građanin grada ljudi i njegova duša čezne za Bogom.”[15]

Ako se usredotočimo na područje rada, možemo se zapitati koje su karakteristike kršćanskog načina življenja najučinkovitiji čimbenici te preobrazbe. Odgovor bi bio širok raspon kvaliteta, ali dvije se vrline ističu po svojoj posebnoj vrijednosti: milosrđe i pravednost, promatrane u njihovoj društvenoj dimenziji. I jedno i drugo dovodi do niza stavova koje ljudi danas prepoznaju kao bitne vrijednosti za provođenje zajedničkog pothvata, a koje potiče društveni nauk Crkve. Ova učenja nude smjernice koje svjetlom istine Evanđelja osvjetljavaju moguće načine djelovanja u najrazličitijim društvenim, kulturnim i drugim situacijama.

Na primjer, prijateljstvo, solidarnost i društveno djelovanje dovode do „izgradnje odnosa koji nadilaze puki rad i jačaju korisne odnose.”[16]
Sveti Josemaría je u pismu iz 1939.godine o kršćanskom poslanju u

društvenom životu naglasio sljedeće:
„Kršćanin ne može biti individualist.
On ili ona ne mogu zanemariti druge,
živjeti sebično, okrenuti leđa svijetu.
Kršćanin je u biti društven:
odgovoran član mističnog Tijela
Kristova.”[17]

Poticanje cjelovitog ljudskog razvoja
– svih muškaraca i žena i cijele osobe
– pretpostavlja odgovornu slobodu
osobe i naroda, budući da nijedna
struktura ne može jamčiti razvoj
izvan i iznad ljudske odgovornosti.
[18] Suradnja proizlazi iz uvjerenja
da nije moguće pronaći rješenje
problema iz jedne perspektive, a vodi
do proaktivne otvorenosti, do
timskog rada (također s onima koji
ne razmišljaju kao mi) i iskrenog
dijaloga.

Pravda je davanje drugoj osobi ono
što joj pripada, ono što joj odgovara
prema njenom biću i postupcima. To
je pravi put dobročinstva i neodvojiv

je od njega.[19] Istodobno, poziva na višu perspektivu, budući da se društvu ne može pomoći da napreduje samo poštenim odnosima prava i dužnosti, već, prije svega, besplatnim odnosima milosrđa i zajedništva.[20]

Društvene vrijednosti transparentnosti, poštenja i odgovornosti,[21] iako mogu stvoriti kratkoročne nedostatke (onima koji su uključeni u preuzimanje rizika od povjerenja u druge), čvrsti su temelji za stvaranje okruženja i načina rada koji zahtijeva zajedničku uzajamnost dužnosti, čime se ljudi mobiliziraju mnogo učinkovitije od pukog traženja prava.[22]

Mogućnosti su beskrajne, ovisno o okolnostima svake osobe.

Sudjelovanje u profesionalnim udrugama, mentorstvo mladih, suradnički projekti otvorenog tipa ili programi opismenjavanja odraslih,

na primjer, mogu biti inicijative koje se promoviraju uz pomoć kolega. Određivanje prioriteta u istraživanju zanemarenih bolesti, pro bono usluge za relevantne uzroke, opredijeljenost za čišći industrijski proces, odbijanje mita, poboljšanje uvjeta rada... Sve su to inicijative koje se mogu promovirati unutar tvrtke ili ustanove u kojoj jedan radi.

Transformacija radnog okruženja

Ljubav prema svijetu, zajedno sa sviješću o vlastitoj slobodi i odgovornosti, dovode do predanosti na vlastitom radnom mjestu i s njega u težnji ka poboljšanju društva. Rad nije samo mjesto za individualno „samoostvarivanje”, već platforma s koje se u svoj svojoj širini prikazuje ljudska i kršćanska briga za druge i za društvene uvjete koji omogućuju pravi ljudski razvoj.[23]

Gledanje na rad kao na sredstvo za doprinos napretku čovječanstva

zahtijeva, prije svega, pomoć da se samo radno okruženje učini ljudskim. Na primjer, kada smo suočeni sa situacijama sukoba koji mogu nastati na poslu, kao i u svakom ljudskom odnosu, ključna stvar je ne dopustiti da njima dominiraju ili završiti s onim što papa Franjo naziva „logikom sukoba”, [24] koji uvijek traži stigmatizaciju „krivaca” i pokušava „opravdati pravedne.”[25]

Ljudske radno okruženje zahtijeva i stalan i odlučan trud da se voli, pokušavajući se istinski zainteresirati za svakog čovjeka, za njegove stvarne potrebe, jer smo svi siromašni i manjkavi, „ne samo u materijalnom smislu, nego i u duhovnom, emocionalni i moralnom.”[26] Osobno iskustvo Božje ljubavi, obitelji, prijatelja, to nam olakšava.

Sve navedeno može se ostvariti na bezbroj specifičnih načina: pružanje posebne pomoći kolegici koja čeka dijete ili nekome tko se brine o starijoj ili bolesnoj osobi; učiniti nekome uslugu ne tražeći ništa zauzvrat; proslavljanje nečijih rođendana; ignoriranje malih nesuglasica; biti lojalan i ne kritizirati ljude.

Učiniti radno okruženje humanijim također uključuje identificiranje problema, njihovo osobno preuzimanje, pokušaj „utopiti zlo u obilju dobra“, pokrivanje nedostataka drugih ljudi, umnožavanje inicijativa koje razvijaju ili preusmjeravaju energiju potrebnu za poboljšanje situacije.[27] Tako ćemo pomoći prevladati individualistički i utilitaristički pogled na koji rad može biti okaljan, i otkrit ćemo, s pogledom pročišćenim dobroćinstvom, „izvanredna približavanja i moguća rješenja.”[28]

Napor potreban da se ova vizija ostvari može se činiti zastrašujućim, ali našu nadu jačaju zaključne riječi enciklike Caritas in veritate: „Svijet treba kršćane s rukama podignutim prema Bogu u molitvi, kršćane potaknuti spoznajom da istina - ispunjena ljubav, caritas in veritate, iz koje proizlazi autentičan razvoj, ne proizvodimo mi, nego nam se daje. Iz tog razloga, čak i u najtežim i najsloženijim vremenima, osim prepoznavanja onoga što se događa, moramo se prije svega obratiti Božjoj ljubavi. Razvoj zahtijeva pozornost na duhovni život, ozbiljno razmatranje iskustava povjerenja u Boga, duhovnog zajedništva u Kristu, oslanjanja na Božju providnost i milosrđe, ljubav i praštanje, samoodricanje, prihvatanje drugih, pravde i mira. Sve je to bitno ako se 'kamenja srca' žele preobraziti u 'srca od mesa' (Ezek 36,26), čineći život na zemlji 'božanskim' i time dostojnijim čovječanstva.”[29]

[1] Papa Franjo, *Laudato si'*, 127.
Unutarnji citat je iz Enciklike
Populorum Progressio Pavla VI., br.
274.

[2] Papa Franjo, Božićna čestitka
Svetog Oca Rimskoj kuriji, 21.
prosina 2020., br. 6.

[3] Post 2:15.

[4] Sveti Josemaría, Pismo br. 14, 15.
listopada 1948., br. 4.

[5] Sveti Josemaría, Susret s Kristom,
br. 17.

[6] Usp. Ps 2,8

[7] Fernando Ocáriz, Poruka, 7.
srpnja 2017.

[8] Benedikt XVI., *Caritas in veritate*,
br. 7.

[9] Papa Franjo, *Fratelli tutti*, br. 66.

[10] Isto, br. 165.

[11] Sveti Josemaría, Pismo br. 11, 6. svibnja 1945., br. 13.

[12] Papa Franjo, Fratelli tutti, br. 113

[13] Sveti Josemaría, Pismo br. 3, 9. siječnja 1932., br. 4

[14] Papa Franjo, Fratelli tutti, br. 8.

[15] Sveti Josemaría, Susret s Kristom, br. 99.

[16] Papa Franjo, Božićna čestitka Svetog Oca Rimskoj kuriji, 23. prosinca 2021.

[17] Sveti Josemaría, Pismo br. 5, 2. listopada 1939., br. 37.

[18] Usp. Benedikt XVI., Caritas in veritate, br. 17.

[19] Usp. Benedikt XVI., Caritas in veritate, br. 6.

[20] Ibid.

[21] Usp. Benedikt XVI., Caritas in veritate, br. 36.

[22] Ibid, br. 43

[23] Usp. Sveti Josemaría, Razgovori, br. 10: „U radu, u plemenitom stvaralačkom radu ljudi ne vidimo samo jednu od najviših ljudskih vrijednosti, nezaobilazno sredstvo društvenog napretka i veće pravednosti u odnosima među ljudima, već i znak Božje ljubavi prema svojim stvorenjima, i ljubavi čovječanstva jedni prema drugima i prema Bogu: u radu vidimo sredstvo savršenstva, put do svetosti.”

[24] Papa Franjo, Božićna čestitka Svetog Oca Rimskoj kuriji, 23. prosinca 2021.

[25] Usp. papa Franjo, Evangelii gaudium, br. 226.

[26] Papa Franjo, Božićna čestitka
Svetog Oca Rimskoj kuriji, 23.
prosinca 2021.

[27] Usp. Ana Marta González, „Svijet
i ljudsko stanje po svetom Josemariji
Escrivá. Kršćanski ključevi za
filozofiju društvenih znanosti”,
Romana br. 65, srpanj-prosinac 2017.

[28] Benedikt XVI., Caritas in veritate,
br. 32.

[29] Isto, br. 79.

Susana López

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/strucna-
formacija-iii-gradani-koji-rade-s-
drugima/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/strucna-formacija-iii-gradani-koji-rade-s-drugima/) (10.08.2025.)